

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO POSOUZENÍ DOPADŮ

Tímto dokumentem mají být veřejnost a zúčastněné strany informovány o budoucí legislativní činnosti Komise. Mohou se tak vyjádřit k tomu, jak na problém nahlíží Komise. Současně mohou poskytnout připomínky k možným řešením a veškeré relevantní informace, kterými případně disponují, mimo jiné ohledně možných dopadů zvažovaných opatření.

NÁZEV INICIATIVY	GreenData4All (Zelená data pro všechny) – aktualizovaná pravidla pro geoprostorová data o životním prostředí a pro přístup k informacím o životním prostředí
PŘÍSLUŠNÉ GR (ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ)	ENV.01 – Strategie, digitalizace, zlepšování právní úpravy a ekonomická analýza
PRAVDĚPODOBNÝ DRUH INICIATIVY	Legislativní návrh
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	Přijetí se očekává do 1. čtvrtletí roku 2025.
DALŠÍ INFORMACE	Infrastruktura pro prostorové informace v Evropě

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Nutným předpokladem k tomu, aby se na všech úrovních rozhodovalo lépe a kvalifikovaněji, jsou data. V [Evropské strategii pro data](#) bylo oznámeno, že se v klíčových odvětvích a oblastech veřejného zájmu plánuje rozvoj tzv. společných evropských datových prostorů. Pod pojmem „datové prostory“ rozumíme taková digitální prostředí, k nimž mají přístup poskytovatelé, zprostředkovatelé i uživatelé dat a kde mohou tato data sdílet. Zajišťují, aby bylo v hospodářství i společnosti k dispozici více dat, ale ponechávají kontrolu nad nimi v rukou společností a jednotlivců, kteří tato data vytvářejí. Jedním z těchto datových prostorů je společný evropský datový prostor v rámci Zelené dohody pro Evropu, který má za úkol využívat potenciál dat k podpoře prioritních opatření Zelené dohody, jež se týkají změny klimatu, oběhového hospodářství, nulového znečištění, biologické rozmanitosti a odlesňování. V této souvislosti by se iniciativa GreenData4All, která byla oznámena v Evropské strategii pro data, zabývala aktualizací a dalším rozvojem stávajících pravidel podle směrnice INSPIRE (viz níže), jež se týkají sdílení geoprostorových dat o životním prostředí, s cílem zajistit, aby byla v souladu s nedávnými průřezovými iniciativami a právními předpisy v oblasti digitálních dat (viz níže) a usnadnila tak tok veřejných údajů do datového prostoru v rámci Zelené dohody. Zvýšená dostupnost informací o životním prostředí napříč různými obory a jejich přístupnost prostřednictvím datového prostoru v rámci Zelené dohody povede k větší transparentnosti z pohledu občanů, kteří tak budou moci lépe porozumět stavu životního prostředí, v němž žijí. Usnadní také vývoj ekologických řešení a inovací na jednotném evropském trhu s daty a může podpořit racionalizaci požadavků na poskytování informací regulátorům (viz níže) opětovným použitím dat, která již byla zveřejněna na podporu tvorby politiky.

Směrnice INSPIRE

[Směrnici INSPIRE](#) se zřídila datová infrastruktura, která je nezbytná k podpoře politiky EU v oblasti životního prostředí pomocí prostorových informací. Účelem této směrnice je ulehčit jednotlivcům i podnikům přístup k prostorovým datům, což jim může pomoci činit informovaná rozhodnutí o vlivu na životní prostředí. Prostorová data přímo či nepřímo odkazují na konkrétní zeměpisnou oblast nebo polohu. Směrnice vyžaduje, aby všechny členské státy EU vytvořily a udržovaly vnitrostátní datové infrastruktury a katalogy, které budou veřejně dostupné, čímž se usnadní vyhledávání prostorových dat a přístup k nim. Tyto katalogy musí být vzájemně kompatibilní a musí používat standardní formát, tak aby se mohla data srovnávat, sdílet a využívat i přes hranice. Katalogy a data, které uchovávají, se musí rovněž pravidelně aktualizovat. Usnadňuje se tím dostupnost dat o životním prostředí a také sdílení informací od veřejných orgánů a mezi nimi, například při zvládání přeshraničních krizí, jako jsou povodně.

Průřezové iniciativy a právní předpisy v oblasti digitálních dat

V posledních letech přijala EU **nové průřezové iniciativy a právní předpisy v oblasti digitálních dat**. Cílem [aktu o správě dat](#) je usnadnit sdílení dat, mimo jiné zvýšením důvěry prostřednictvím neutrálních a transparentních zprostředkovatelů (důvěryhodných organizátorů) sdílení nebo sdružování dat v rámci

společných evropských datových prostorů. [Směrnice o otevřených datech](#) zase pro změnu zpřísnila povinnost veřejných subjektů a veřejných podniků zpřístupnit svá data na požádání, pokud není přístup k nim omezen nebo vyloučen. V [prováděcím aktu o datových souborech s vysokou hodnotou](#) je uveden seznam takových souborů, které má v držení veřejný sektor. Jedná se o datové soubory, jejichž opakované použití může mít významný přínos pro společnost a hospodářství. V rámci iniciativy by tyto datové soubory měly být opakovaně použitelné bezplatně, přístupné prostřednictvím aplikačních programovacích rozhraní, dostupné ve strojově čitelném formátu a pokud možno volně stahovatelné. Pokud jde o prostorová data, na něž se vztahuje směrnice INSPIRE, odkazuje prováděcí akt na pravidla v rámci INSPIRE, tak aby byla tato prostorová data zpřístupněna pro opakované použití.

Racionalizace požadavků na podávání zpráv

Evropská komise se zavázala, že učiní nový impuls k **racionalizaci a zjednodušení požadavků na podávání zpráv** pro společnosti a správní orgány. Účelem je snížit zbytečnou zátěž o 25 %, aniž by byly ohroženy související politické cíle (viz například [pracovní program Komise na rok 2024](#)).

V této souvislosti má Komise v úmyslu změnit směrnici INSPIRE, jak bylo oznámeno v [balíčku úlev pro malé a střední podniky](#). Cílem je snížit stávající oznamovací povinnosti na polovinu. V rámci iniciativy GreenData4All bude i nadále pokračovat úsilí o snížení veškeré zbývající zátěže v ostatních právních předpisech.

Problém, který má iniciativa řešit

Z [hodnocení](#) vyplynulo, že díky směrnici INSPIRE se usnadnil a zlevnil přístup orgánů veřejné správy a podniků k prostorovým datům. Veřejná dostupnost prostorových dat umožňuje vytvářet řadu aplikací ve veřejném i soukromém sektoru. Usnadňuje například územní plánování díky podrobným mapám, zlepšuje spolupráci mezi podniky veřejných služeb u plánovaných prací a umožňuje přesnější odhad hodnoty nemovitostí a pojistného.

Hodnocení však také odhalilo několik problematických otázek. Kromě toho nedávný politický vývoj, jako jsou nové průřezové iniciativy v oblasti dat (akt o správě dat, prováděcí akt o datových souborech s vysokou hodnotou) a vytvoření datového prostoru v rámci Zelené dohody pro Evropu, potvrzují potřebu revize, a to nad rámec stávající oblasti působnosti směrnice INSPIRE. Aby bylo možné plně využívat data z datového prostoru v rámci Zelené dohody, je třeba zlepšit fungování směrnice INSPIRE a sladit právní ustanovení s ostatními předpisy v oblasti digitálních údajů.

1. **Pravidla pro sdílení geoprostorových dat o životním prostředí, která jsou obsažená ve směrnici INSPIRE, jsou často nadměrně normativní, příliš rigidní a nevycházejí z novějších horizontálních právních předpisů týkajících se dat.** Nejsou proto přizpůsobena pro použití v budoucím datovém prostoru v rámci Zelené dohody. Riziko rozdílných pravidel by mohlo zvýšit zátěž poskytovatelů i uživatelů dat a vést k jejich roztříštěné nabídce.
2. **Data v rámci směrnice INSPIRE mají omezené využití při rozvoji a provádění politiky v oblasti životního prostředí (posouzení dopadů, monitorování a podávání zpráv, hodnocení).** Směrnice INSPIRE se zaměřuje na geoprostorová data. Data, která by popisovala stav životního prostředí a tlaky na něj, do značné míry chybí.
3. **Směrnice INSPIRE se výrazně zaměřuje na zveřejňování prostorových dat od jejich poskytovatelů a nezohledňuje rychle se vyvíjející potřeby uživatelů ani to, jak a za jakým účelem se tato data používají.**

Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)

Směrnice 2007/02/ES vychází z čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Ustanovení čl. 192 odst. 1 stanoví právní základ pro opatření na ochranu životního prostředí, včetně využití dostupných dat pro přípravu politiky v oblasti životního prostředí.

Praktická potřeba opatření na úrovni EU

Směrnice INSPIRE vyžaduje, aby orgány členských států zpřístupňovaly prostorová data. Dává vzniknout řídicím strukturám a zajišťuje interoperabilitu v celé EU. Vytváří soubor odborných znalostí na úrovni EU a podporuje spolupráci a inovace mezi členskými státy. Toto sdílení dat v rámci celé EU vytváří přidanou hodnotu pro jednotlivé národní databáze, neboť uživatelům umožňuje analyzovat environmentální problémy, které přesahují hranice jednotlivých států.

Směrnice INSPIRE, která je jedinečná, pokud jde o její nastavení a ambice, je nyní doplněna dalšími horizontálními a odvětvovými právními předpisy, např. o veřejně přístupných datech, datových souborech s vysokou hodnotou, správě dat či inteligentních dopravních systémech. Evropská strategie pro data nastiňuje ambice EU pro nadcházející roky a usiluje o to, aby se EU stala lídrem ve společnosti založené

na datech. Vytvoření jednotného trhu s daty umožní jejich volný tok v rámci EU a napříč odvětvími ve prospěch podniků, výzkumných pracovníků i orgánů veřejné správy. Strategie navíc podporuje rozvoj datového prostoru v rámci Zelené dohody pro Evropu s cílem zpřístupnit data nezbytná k podpoře přechodu na uhlíkově neutrální ekonomiku do roku 2050. Je třeba zlepšit fungování směrnice INSPIRE a aktualizovat pravidla pro sdílení dat o životním prostředí. Tím se podpoří a usnadní účast držitelů dat v datovém prostoru v rámci Zelené dohody.

B. Cíle a zvažovaná opatření

Cílem iniciativy GreenData4All je učinit ze směrnice INSPIRE účinnější a nákladově efektivnější nástroj pro sdílení dat o životním prostředí. To podpoří rozvoj a provádění politiky v oblasti životního prostředí a přechod k udržitelnějšímu hospodářství.

Iniciativa se zaměří zejména na tyto **cíle**:

1. umožnit sdílení dat o životním prostředí účinnějším způsobem, který obstojí i v budoucnu
2. reagovat na potřeby rozvoje a provádění politiky v oblasti životního prostředí, umožnit monitorování životního prostředí a podávání zpráv na základě dat, zvýšit kvalitu důkazů o stavu životního prostředí a podpořit zelenou ekonomiku založenou na datech
3. přejít od přístupu zaměřeného na poskytovatele k přístupu zaměřenému na uživatele, kde je každá snaha o zpřístupnění dat doložena jasnou potřebou uživatele a nebo obchodním hodnotovým řetězcem

V této fázi Evropská komise zvažuje různá politická opatření k dosažení těchto cílů.

Technické specifikace pro data a jejich sdílení:

- zjednodušit a modernizovat technická ustanovení týkající se harmonizace dat, síťových služeb – včetně rozsáhlého využívání aplikačních programovacích rozhraní – a metadat
- sladit charakteristiky dat a pravidla pro jejich sdílení a opětovné použití s příslušnými horizontálními právními předpisy
- zvážit flexibilní řešení pro stanovení charakteristik dat a norem pro jejich sdílení prostřednictvím pružných koordinačních mechanismů, aby byly technologicky neutrální a obstály i v budoucnu

Rozsah dat, která mají být zahrnuta do podpory rozvoje politiky v oblasti životního prostředí:

- zvážit nové zaměření oblasti působnosti směrnice INSPIRE pouze na data o životním prostředí, přičemž neenvironmentální data (katastrální a zemědělské pozemky, budovy, silniční sítě atd.) by měla být zahrnuta do jiných odvětvových nástrojů
- zvážit rozšíření stávajícího rozsahu prostorových dat a zvážit ostatní neprostorová data o životním prostředí buď jako atributy spojené s prostorovými daty, nebo jako samostatné datové soubory
- zvážit zahrnutí dat o životním prostředí vytvořených občany do tohoto rozsahu
- zvážit zahrnutí dat z výzkumu financovaného z veřejných zdrojů na úrovni EU a členských zemí
- zvážit využití sdílení dat INSPIRE jako standardního postupu pro sdílení dat v oblasti politiky týkající se životního prostředí, čímž se usnadní podávání zpráv podle environmentálních předpisů EU, např. podporou šíření dat o životním prostředí „pouze jednou“

Organizační/řídící struktura:

- zachovat současnou strukturu řízení se stávajícími expertními skupinami INSPIRE
- zvážit novou strukturu řízení, která:
  - se začlení do řídicí struktury, jež byla zřízena podle horizontálních právních předpisů o datech (Výbor pro veřejně přístupná data, Evropský sbor pro datové inovace)
  - propojuje směrnici INSPIRE a její rozsah dat s iniciativou pro datový prostor v rámci Zelené dohody pro Evropu a poskytuje novou a potenciálně širokou hybnou sílu této iniciativě
- vymezit úlohu zprostředkovatelů dat v souladu s aktem o správě dat
- identifikovat organizace pro datový altruismus uznané v Unii, které doplní data z veřejného sektoru
- zvážit technická/provozní, jakož i organizační řešení na podporu využívání a opakovaného použití dat veřejnými i soukromými subjekty
- zvážit mechanismy správy/sledovatelnosti s cílem zjistit, jak jsou data INSPIRE opakovaně využívána k vytváření navazujících služeb

Na základě další analýzy a příspěvků zúčastněných stran k těmto opatřením budou v posouzení dopadů formulovány a analyzovány různé politické možnosti.

C. Pravděpodobné dopady

Očekává se, že iniciativa bude mít pozitivní dopady díky modernizaci rámce pro sdílení veřejných dat o životním prostředí. To by mělo přinést výhody řadě společností a orgánů veřejné správy v celém hodnotovém řetězci dat. Existuje zde potenciál, který může pomoci při vytváření pracovních míst v oblasti opětovného použití dat a zvýšit ekonomickou hodnotu dat z veřejného sektoru. Většinu nákladů na regulační úpravy zpočátku ponесou z velké části subjekty veřejného sektoru. Budou však rovněž těžit z lepšího využívání dat při tvorbě politiky a z poskytování lepších veřejných služeb lidem.

Hodnota vytvořená zpřístupněním veřejných dat o životním prostředí k opětovnému použití přesahuje vyčíslitelné přínosy, pokud jde o peněžní hodnotu. Iniciativa také pomůže posílit environmentální demokracii a dosáhnout spravedlivé ekologické a digitální transformace. Půjde zejména o to, jak zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí, která je definována v Listině základních práv, a přispívat k čistému a zdravému životnímu prostředí. Tím, že umožní rychlejší přístup k datům, zvýší transparentnost při posuzování vlivů na životní prostředí a tvorbě politiky a usnadní vývoj ekologických datových produktů a služeb, iniciativa podpoří ochranu životního prostředí a pomůže s řešením dopadů změny klimatu.

D. Nástroje zlepšování právní úpravy

Posouzení dopadů

Posouzení dopadů podložené shromážděnými důkazy a konzultací se zúčastněnými stranami pomůže připravit politickou iniciativu a bude podkladem pro legislativní návrh Komise. Tento proces bude probíhat v souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy. Vše bude také podpořeno studií, která byla zadána v roce 2023 s cílem shromáždit důkazy, podpořit proces konzultací se zúčastněnými stranami a provést analýzy.

Posouzení dopadů bude rovněž těžit ze:

- závěrů zjištěných [vhodnocení](#) procesu konzultací se zúčastněnými stranami a experty
- nové studie Evropské komise o možném uplatňování mechanismu datového altruismu, který se předpokládá v aktu o správě dat, a o možné úloze zprostředkovatelů dat
- [zprávy z oblasti vědy a politiky „INSPIRE – příspěvek veřejného sektoru k datovému prostoru v rámci Zelené dohody pro Evropu“, 2021](#)
- [zprávy z oblasti vědy a politiky „Nad rámec INSPIRE – pohledy na právní základ datového prostoru v rámci Zelené dohody pro Evropu“, 2023](#)
- zprávy Společného výzkumného střediska „Evropské datové prostory – vědecké poznatky o sdílení a využívání dat ve velkém rozsahu“, 2023

Posouzení dopadů bude rovněž vycházet z výsledků [přípravných akcí programu Digitální Evropa pro datový prostor v rámci Zelené dohody](#), aby byla zaručena soudržnost a maximalizována účinnost a účelnost.

Konzultační strategie

S ohledem na zpětnou vazbu k této výzvě k předložení faktických podkladů zahájí Evropská komise v 1. čtvrtletí 2024 veřejnou konzultaci s cílem shromáždit názory různých zúčastněných stran. Dotazník bude dostupný ve všech úředních jazycích EU a odpovědi mohou být poskytnuty také ve všech úředních jazycích EU. Po ukončení veřejné konzultace bude na portálu Evropské komise „Podělte se o svůj názor“ zveřejněno věcné shrnutí. To bude doplněno dalšími konzultačními činnostmi za účelem shromáždění důkazů prostřednictvím rozhovorů s odborníky v různých oblastech. Bude se rovněž konat seminář s experty a cílené konzultace.

Proč se konzultace koná?

Evropská komise by ráda shromáždila názory zúčastněných stran na problémy, jež byly zjištěny při hodnocení směrnice INSPIRE, na výzvy spojené s rychle se vyvíjejícím evropským datovým prostředím a na možné politické přístupy k řešení těchto otázek. Cílem konzultace bude rovněž shromáždit důkazy a data, aby bylo možné určit a posoudit politické možnosti a vymezit oblast působnosti budoucí směrnice.

Cílová skupina

Hlavními zúčastněnými stranami jsou odborníci na environmentální a geoprostorová data z členských států EU, kteří odpovídají za provádění směrnice INSPIRE, orgány veřejné správy, komunita zabývající se veřejně přístupnými daty, neziskové organizace i ziskové organizace v různých odvětvích (životní prostředí, geoprostorová data, moře, zemědělství, veřejné služby, inteligentní města, mobilita, energetika), jednotlivci se zájmem o ochranu životního prostředí, softwarové komunity s otevřeným zdrojovým kódem,

normalizační orgány a vědecká obec. Ti všichni mohou mít prospěch z úspory nákladů, pokud jde o schopnost uživatelů získat přístup k datům a využívat je novými a inovativními způsoby.